

TUNTOSARVI

N:o 14 1981

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 14

31. p:nä elokuuta 1981

7. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA

Pirjo Rissanen

TOIMITUKSEN OSOITE

35400 Länkipohja

Puh. 935-31308

SISÄLLYS

Leenan kirje	1
Ajankohtaista	3
Tulkkipalvelu laajeni	10
Taskukoje	13
Lukijan ajatuksia	16
Keittiömestari	17
Eläintietoa	20

LEENAN KIRJE

Suomen Kuurosokeat ry on saanut tämän kesän aikana monta uutta työntekijää. Osa työntekijöistä on ollut aikaisemmin työssä kuurosokeiden parissa. Osa työntekijöistä tapaa kuurosokeita ensimmäistä kertaa. Työ on meille kaikille uutta ja outoa. Niinpä emme pääse heti vauhtiin. Tarvitsemme paljon opetusta ja oppia. Meidän kuntoutussihteereiden on opittava monenlaisia asioita. Menee varmasti kauan ennenkuin kaikki tärkeät asiat selviää. Monia uusia asioita tulee varmasti myöhemminkin eteen. Nyt työn alussa kuitenkin on tärkeä oppia viittomaan, oppia pistekirjoitusta ja liikkumistaitoa. Pitää tietää apuvälineistä, sosiaaliturva-asioista, kouluasioista, eläkeasioista ja monista, monista muista asioista. Tärkein kaikista on kuitenkin oppia tuntemaan oman alueemme kuurosokeat.

Meillä kuntoutussihteereillä on tämä kesä kulunut kurseilla. Olemme ehtineet käydä vain muutama kuurosokean kotona. Monet varmasti odottavat meitä käymään ja ihmettelevät missä kuntoutussihteeri viipty. Käymme kyllä jokaisen kuurosokean luona. Matkustamiseen kuluu paljon aikaa. Matkat ovat pitkiä ja jokaisella kuntoutussihteerillä on n.

70 kuurosokeaa omalla alueellaan. Jaksakaa vain odottaa. Jonain päivänä kuntoutussihteri varmasti seisoo oven takana. Jos teillä on kiireisiä asioita, voitte ottaa yhteyttä kuntoutussihteriin soittamalla tai kirjoittamalla. Hän tietää silloin tulla käymään nopeasti.

Kuntoutussihteri joutuu tekemään hyvin monenlaisia töitä. Usein ei tiedä asioita ja silloin täytyy kysyä jostain muualta. Joskus myös väsyttää ja silloin työ tuntuu raskaalta. Joskus on surullinen olo. Monesti on kuitenkin iloinen mieli ja työ tuntuu mukavalta. Me tykkäämme tästä työstä. Me kaikki ihmiset olemme samanlaisia: olemme välillä iloisia ja reippaita, mutta välillä surullisia ja väsyneitä. Jokainen meistä työntekijöistä on kuitenkin tullut tähän työhön, koska haluaa tehdä työtä kuurosokeiden kanssa. Haluaa neuvoja ja tukea myös kuurosokeilta.

Nyt olemme tottumattomia työhön ja tarvitsemme paljon tietoja ja neuvoja. Tietoja ja neuvoja saamme toisilta työntekijöiltä ja kuurosokeilta itseltään. Teidän omat ajatukset ja mielipiteet ovat tärkeitä. Kuurosokeiden mielipiteiden avulla voimme kehittyä työssämme.

Minulla on vielä oma opiskeluni kesken. Sentähden jään pois työstä 15:sta syyskuuta lähtien. Olen

vuoden loppuun virkavapaalla. Opiskelen Jyväskylän yliopistossa ja yritän opiskella kaikki muut valmiiksi paitsi loppututkielman. Vaikka opiskeluni loppuu, ei oppiminen lopu koskaan. Ihminen oppii aina uusia asioita, jos haluaa. Ihminen ei ole koskaan valmis.

Jos minun alueellani (Kuopion lääni, Pohjois-Karjalan lääni, Mikkelin lääni, Kymen lääni, Asikkala, Kärkölä, Lahti, Loviisa) olevilla kuurosokeilla on syksyllä kiireellistä asiaa, voitte ottaa yhteyden Kaijaan tai Pirjoon. Käyttäkää myös kuurojen sosiaali-ohjaajien ja näkövammaisten kuntoutussihtereiden palveluja niin kuin ennenkin.

Oikein mukavaa syksyä kaikille. Lämpöisin ajatuksin.

Leena Hassinen

AJANKOHTAISTA

Puolan taloudellinen tilanne on maassa pidettyjen lakkojen takia huono. Neuvostoliiton presidentti lupasi Puolan vierailullaan taloudellista tukea Puolalle.

Puolassa on paljon ongelmia. Elintarvikkeista on jatkuva pula. Liha annetaan ihmisille annoksittain, vain määrätty määrä päivässä. Ongelmien vuoksi lakkoillaan. Lakot aiheuttavat jatkuvasti uusia ongelmia. Puolan tärkeimmän vientituotteen hiilen vienti on lähes loppunut. Mm. Suomi on joutunut ostamaan hiilen Yhdysvalloista. Puolan roomalaiskatolisen kirkon johtaja arkkipiispa Glemp arvosteli mielenosoituksia. Arkkipiispa Glemp tarjosi kirkon apua maan tilanteen parantamiseksi.

YDINJÄTE POIS SUOMESTA

YDINVOIMALOISSA syntyy jatkuvasti jätettä. Jätteen varastoinnissa on ongelmia. Jäte voi säilyä vaarallisena tuhansia vuosia. Suomi on tehnyt sopimuksen jätteiden viennistä Neuvostoliittoon. Elokuun aikana lähtevät ensimmäiset jätekuormat Suomesta Neuvostoliittoon junalla.

POHJOIS-KARJALAN NUORIA ON TUTKITTU

On todettu, että rasva ja tupakka ovat suurimmat sydänsairauksien aiheuttajat. Pohjois-Karjalassa on tutkittu nuorten rasvan syöntiä ja tupakanpoltoa. Tohtori Pekka Puska sanoo, että nuorten tavat ovat sel-

laisia, että vanhempana he ovat sydänsairaita. Vain elintapojen muutos voi estää sairauksien syntymisen.

MAINOS-TV ALOITTAU UUTISET

MAINOS-TV aloittaa uutisten lähetyksen televisiossa syyskuun alusta. Mainos-TV:n uutiset tulevat klo 22.00. Uutiset ovat viihteellisempiä kuin yleisradion.

LAPSET KOULUUN

Maanantaina 17 päivä elokuuta oli lasten ja opettajien ensimmäinen koulupäivä. Kouluviranomaiset kiinnittävät huomiota, että lapset tutustuisivat koulumaailmaan pikkuhiljaa. Kouluviranomaiset sanovat sitä pehmeäksi laskuksi kouluun. Monessa kaupungissa järjestetään 6 vuotiaalle esikoulu. Esikoulussa lapset totutetaan koulun tapaiseen olemiseen.

Paljon keskustelua on tullut koululasten pitkistä työpäivistä ja raskaista reppuista. Jotkut asiantuntijat ovat laskeneet, että peruskoulun ylemmillä luokilla lapset tekevät työtä jopa 10 tuntia päivässä. Lääkärit ovat olleet huolestuneita reppujen painosta. Jo ensimmäisillä luokilla on niin paljon kirjoja, että reppu on hyvinkin painava. Jos reppua tai laukkua kannetaan aina vain toisella olkapäällä, voi tulla ryhtivika. Lapsemme tekevät raskasta työtä.

YHDYSVALLAT VALMISTAA NEUTRONIPOMMIN

Yhdysvaltain presidentti Ronald Reagan ilmoitti, että Yhdysvallat aikoo valmistaa neutronipommin. Neutronipommi tappaa sodassa ihmiset, mutta jättää rakennukset jäljelle. Asiantuntijoiden mielestä neutronipommi on tarkoitettu juuri tiheästi asutuille alueille, niinkuin esimerkiksi Eurooppa on.

Useat maat ja henkilöt ovat paheksuneet päätöstä. Suomen kaikki puolueet ovat esittäneet vastustavan kannan. Pääministeri Koivisto sanoi, että neutronipommipäätös kärjistää maiden välisiä suhteita. Hän sanoi, että pohjoismaiden ei tulisi sallia ydinpommeja alueelleen.

DDR VOITTI YLEISURHEILUN EUROOPPA CUP KILPAILUN

DDR voitti Zagrebissa Jugoslaviassa järjestetyn yleisurheilun Eurooppa cup-kilpailun. Toiseksi tuli Neuvostoliitto. Samoin naisten kilpailussa DDR oli ensimmäinen ja Neuvostoliitto toinen.

Tulokset

Miehet:

DDR 128 pistettä 2. Neuvostoliitto 124,5 pistettä,

3. Iso-Britannia 106,5 pistettä. 4. Länsi-Saksa 97 pistettä 5. Italia 75 pistettä 6. Puola 74 pistettä 7. Ranska 71 pistettä 8. Jugoslavia 41 pistettä. Suomi karsiutui pois jo välierissä.

Naiset:

1. DDR 108,5 pistettä 2. Neuvostoliitto 97 pistettä, 3. Länsi-Saksa 74 pistettä, 4. Iso-Britannia 74 pistettä, 5. Bulgaria 72 pistettä, 6. Puola 53,5 pistettä, 7. Unkari 41 pistettä, 8. Jugoslavia 20 pistettä.

TIMO KARVONEN – kolmen kultamitalin voittaja

14. Kuurojen Maailmankisoissa Kölnissä 23.7–1.8. Timo Karvonen osoitti keskimatkojen juoksuissa häikäisevää ylivoimaa voittamalla kolme kultamitalia:

10 000 m 30.24,87 Tulos alittaa voimassaolevan kuurojen maailmanennätyksen

5 000 m 14.40,48

1 500 m 3.56,06

Saavutuksistaan Timo Karvonen nimettiin kisojen parhaaksi yleisurheilijaksi.

Muiden suomalaisten tulokset:

Martti Pirttilä, 7:s kiekossa, 40,98, 7:s kuullassa, 11.96.

Markku Leppänen, 7:s 1500 metrillä: 4.01,11.

Tapio Laine, 8:s pituudessa, 638.

Jaana Haarala, 800 metrin alkuerässä 2.28,62, tulos on uusi Suomen ennätys, mutta ei oikeuttanut loppukilpailuun.

4 x 400 m viestissä Suomen joukkue oli 5:s tuloksella 3.57,81.

Lentopalloilijat sijoittuivat 5:nneksi ja koripalloilijat 7:nneksi.

Timo Karvonen

— kolmen kultamitalin voittaja

Nimeni on Marja-Leena Saarinen. Olen 26-vuotias ja naimisissa. Mieheni nimi on Simo. Lapsia emme vielä ole ehtineet hankkia.

Asumme Jyväskylässä kerrostalossa. Viihdymme hyvin kaupungissa. Olen valmistunut erityislastentarhanopettajaksi kuulovammaisille lapsille. Lisäksi olen opiskellut Jyväskylän Yliopistossa. Aikaisemmin olin työssä Kuulonhuoltoliitossa kuulonäkövammaisten lasten kuntoutusohjaajana. Tein kuntoutusohjaajan työtä kolme vuotta. Nyt toimin Suomen Kuurosokeat ry:ssä kuulonäkövammaisten lasten kuntoutuskeskuksessa johtajana. Työhöni kuuluu mm. kuntoutuskeskuksen hoitaminen. Toinen osa työstäni suuntautuu tästä keskukselta ulospäin. Hoidan keskuksen asioita ottamalla yhteyksiä virkamiehiin ja päättäjiin. Neuvottelen myös päättäjien kanssa kuulonäkövammaisten lasten kuntoutuksesta ja koulutuksesta. Työ on mielestäni kiinnostavaa ja vaativaa. Työtoverit ovat myös erittäin mukavia.

Vapaa-ajan vietän mieheni Simon kanssa. Tapamme ystäviä tai olemme kotona. Varsinaista har-

rastusta minulla ei ole. Aloitan kyllä useinkin jonkun harrastuksen, mutta innostus lopahtaa pian. Elämäni on tällä hetkellä tämän kuntoutuskeskuksen toiminnan aloittamista. Vapaa-aikanakin tulee pohdittua ja mietittyä työasioita.

TULKKIPALVELU LAAJENI 1.7.1981 ALKAEN

Tulkkipalvelua on laajennettu seuraavasti:

Tulkkipalvelun enimmäismäärään on lisätty:

- kuuroilla on oikeus käyttää tulkkia 120 tuntia kalenterivuotta kohti
- kuurosokeilla on oikeus käyttää tulkkia 240 tuntia kalenterivuotta kohti
- enintään puolet tulkkipalveluun hyväksytystä enimmäismäärästä voidaan käyttää vapaa-ajan tulkintaan
- sosiaalilautakunta voi tehdä päätöksen myös lyhytkestoisesta opiskelutulkinnasta vapaa-ajan tulkintaan sisältyvänä
- tulkkien palkkioperusteita on korostettu
- tulkkiuetteloon on lisätty erillinen luettelo niistä kuuroista henkilöistä, jotka on hyväksytty

toimimaan kuurosokeiden vapaa-ajan tulkkeina kuurojen tilaisuuksissa.

Uusitussa tulkkiuettelossa on yhteensä 340 nimeä; 285 tulkkia ja 55 työntekijää. Luettelossa on 30 kuuron nimet. Kuuroilla on oikeus toimia kuurosokeiden tulkkeina kuurojen tilaisuuksissa. Kuuroilla tulkeilla on oikeus saada myös palkkaa tulkitsemisesta.

Tilastoa tulkkipalvelun tähänastisesta käytöstä

Tulkkipalvelua on tähän saakka käyttänyt vain 322 kuuroa henkilöä. Rahaa on käytetty 146 000 mk. Noin 40 % kunnista on anonut päätösoikeutta tulkkipalvelusta. (Kuurojen Lehti N:o 8/1981)

TORNION PERHEKURSSILLA OLII LAPSILLA ERILAISIA KILPAILUJA

1. Aasille piti kiinnittää häntä silmät sidottuina. Kuka sai hännän lähinnä oikeaan kohtaan, oli voittanut.
2. Tarkkuusheitto. Pallo piti heittää roskakoriin.
3. Juostiin niin, että pallo oli lautasella. Pallo ei

saanut pudota ym. ym.

Ja tässä tulokset:

PUHALLUS	MARKKUT
VEIKKO 1.	MIKA
TERHI 2.	JARI JARI 3
PÄIVI 3.	VARI 3

PUHALLUS	MARKKUT NARV
MINNA 1.	PÄIVI
EIJA 2.	VEIKKO
VARI SATU	3 TERHI SATU 3
	VIRPI SATU 3
	MARKKU PÄIVI
	MARKKU JAANA

PYLLO
 VEIKKO 1,
 PÄIVI 1,
 EIJA 1,
 TERHI 1,
 VIRPI 1,
 MARKKU,
~~JARI~~ JAANA 1.

TASKUKOJE

Taskukojetta (-kojeita) pidetään rinnan päällä. Kojeesta kulkee johto toiseen tai molempiin korviin.

Kuunteluasennot:

M = mikrofoniaasento

MT = mikrofoni-puhelin-
kela-asento

T = puhelinkela

PARISTO

Kojeen pohjassa on paristokotelo. Paristokotelon saa auki vetämällä. Paristo laitetaan kojeeseen niin, että paristossa oleva + merkki tulee samaan suuntaan kuin paristokotelon +merkki. Jos kojeessa on vanha paristo, koje ei toimi.

VIRTAKYTKIN

Kaikissa kojeissa on virtakytkin

O = kiinni	tai	O = kiinni
= auki		M = auki eli tavallinen kuunteluasento

M- ELI MIKROFONIASENTO

M-asennossa koje on päällä ja ottaa vastaan kaikki äänet sekä vahvistaa äänet. Myös meluäänet voimistuvat. On hyvä muistaa, että kuulokoje vääristää ääniä.

T-ASENTO ELI PUHELINKELA

Jos koje on T-asennossa, normaalit äänet ympäristöstä eivät kuulu kojeen kautta.

T-asentoa voidaan käyttää:

1. puhelimessa
2. niissä huoneissa, joihin on asennettu vahvistinlaitte eli induktiosilmukka

3. television, radion, nauhurin ja levysoittimen kuuntelussa kotona, jos kotona on induktiosilmukka tai muu samalla tavalla toimiva apuväline.

MT- eli mikrofonia-asennon ja puhelikelaa-asennon yhdistelmä.

ÄÄNENVOIMAKKUUDEN SÄÄTÖ

Voimakkuutta säädetään kääntämällä säätöpyörää. Ääntä ei saa säätää liian voimakkaalle. Liian suuri voimakkuus aiheuttaa äänen kaikumista ja vääristymistä. Voimakkuus pitää säätää olosuhteiden mukaan.

ÄÄNENVÄRIN SÄÄTÖ

Säätimen asento on määrätty jo kojetta kokeiltaessa ja säätö tulisi pitää siinä määrättyssä asennossa. Säätimessä on kolme asentoa.

KUULOKOJEEN JOHTO on kojeen kuluvampia osia. Olisi hyvä, jos kotona olisi aina varajohto ja varaparistot. Aivan hyvännäköinen johtokin voi olla viallinen, sillä johto menee hyvin helposti poikki. Johdon kuntoa voi kokeilla vetämällä sitä kevyesti

ja liikuttelemalla. Jos liikuteltaessa tai vedettäessä kuuluu särinää tai ääni katkeilee, on johto viallinen.

Kuuloke pysyy korvassa KORVAKAPPALEEN avulla. Korvakappaleen pitää sulkea korvakäytävä tiiviisti. Korvakappale tehdään jokaiselle yksilöllisesti. Jos korvakappale ei ole tiiviisti korvassa, koje saattaa vinkua. Jos koje vinkuu niin korvakappale on väärin korvassa tai korvakappale on liian pieni. Lapsilla korvan kasvaessa korvakappale täytyy uusiksi.

KORVAKAPPALE irrotetaan JOKA PÄIVÄ kojeesta ja PUHDISTETAAN.

LUKIJAN AJATUKSIA

Risto Ruusunen on pohtinut millainen tunnusmerkki kuurosokean valkoiseen keppiin olisi hyvä? Riston mielestä kepin yläpäässä voisi olla n. 10-15 cm leveä keltainen raita. Useampiakin poikkiraitoja voisi olla vaikka 20 cm ylhäältä alaspäin. Risto kysyy kirjjeessään, onko mitään kansainvälistä merkkiä olemassa kuurosokeilla? Risto itse käyttää tukevampaa keppiä. Kepin hän on merkinnyt tuuman levyisellä valkoisella teippinauhalla. Lisäksi Risto on laittanut teippinauhan myös pitkinpäin keppiin. Kepissä on

lisäksi heijastinnauhaa ja kolme punaista nauhaa. Risto haluaisi muiltakin mielipiteitä. Tarvitaanko teidän mielestänne kuurosokean keppi merkitä niin, että kuurosokean ja sokean voi erottaa toisistaan keppiin katsomalla.

Huumoria

Kolme pimiää eli sokeata kaveria kävelee kadulla. Tuttu tulee vastaan ja sanoo: »Ai, täällä on sokeita-takin.» Yksi sokeista vastaa: »Missä, missä, en minä näe yhtään.»

Risto

KEITTIÖMESTARI

Kurkku

Kurkkua tuodaan ulkomailta ympäri vuoden ja siksi sitä on mahdollista käyttää ruokien keventäjänä. Hinta ei ole kovin korkea. Nyt ovat kotimaiset kurkut myöskin kaupoissa eikä hinta ole kovin korkea. Kannattaa sekoittaa salaatteihin tai tehdä vaikka seuraava alkupala.

Vihreä virkistys

Pakasteherneitä	Kastike:
Tuoretta kurkkua	Vettä
Perattua omenaa	Ruokaetikkaa
	Suolaa ja sokeria

Viipaloi kurkku ja raasta omenat karkeaksi raasteeksi. Sekoita herneet, kurkkuviipaleet ja omenaraaste ja kaada kastike päälle.

OMENA

Omena on tärkein tuontihedelmistämme. Omena ei ole ainoastaan joulun hedelmä, vaan sitä voidaan käyttää läpi vuoden. Syksy on kotimaisten omenien aikaa.

O m e n a h e r k k u

1 dl	appelsiinituoremehua
1	sitruunan mehu
1/2 dl	hedelmäsokeria
3-4	omenaa
2 dl	kuohukermaa
	kanelia

Raasta kuoritut omenat suoraan tuoremehuun ja li-

sää sokeri sekä sitruunan mehu. Vatkaa kerma vaahdoksi ja yhdistä se varovasti raasteen joukkoon. Tarjoa annosmaljoista kylmänä.

P e r u n a p a n n u k a k k u

5 dl	maitoa
1-2	munaa
1/2 dl	öljyä
1/2 dl	vehnä jauhoja
1 tl	suolaa
4-5	perunaa
1/2 dl	soijajauhoa
n. 1/2 dl	grahamjauhoa

Vatkaa maito, suola ja munat keskenään. Lisää joukkoon raastetut ra'at perunat sekä jauhot ja öljy. Sekoita taikina hyvin ja anna hetken seistä. Voitele reunallinen uuninpelti ja kaada seos siihen. Paista uunissa 250 asteessa kauniin ruskeaksi tai pannulla kevyesti vaalean ruskeaksi. Tarjoile puolukkahillon kanssa.

ELÄINTIETOA

KANIINIT

Kaniinit ovat hauskoja ja helppohoitoisia. Nykyään niitä on yli 50 rotua. Yleensä niitä hankitaan sekä uros että naaras. Kaniinit tulevat hyvin toimeen pihalle rakennetussa aitauksessa. Aitauksessa pitää olla varjoisa nurkka, muuten kaniini voi kuolla lämpöhalvaukseen kuumalla kesäpäivällä. Kaniini syö kuivaa heinää, porkkanoita ja muita vihanneksia. Voikukan lehdet ovat sen herkkua. Kaniini tarvitsee myös vitamiineja ja lisäksi puhasta vettä. Kaniinit lisääntyvät nopeasti. Kaniini saa poikasia kerran kahdessa kuukaudessa.

SUOMEN KUUROSOKEAT RY.

Keskustoimisto:

Mäkelänkatu 50, 00510 Hki 51
Puh. 90-77041

Inger Lindgren, toiminnanjohtaja
Kaija Salekari, kuntoutussihteri
Toini Pieskä, toimisto

Lasten kuntoutuskeskus:

Näkövammaisten koulu,
Kukkumäentie 27, 40600 J:kylä 60
Puh. 941-216798

Marja-Leena Saarinen, johtaja

Alueelliset työntekijät:

Pirjo Rissanen (Keski-Suomi, Pohjanmaa)
35400 Länkipohja
Puh. 935-31308

Leena Hassinen (Itä-Suomi)
toimisto puuttuu

Maija Haapalainen (Pohjois-Suomi)
Valtakatu 17, toinen kerros
96200 Rovaniemi 20
Puh. 991-3589

Toimistopäivä on aina maanantaisin. Toimistopäivinä kuntoutussihterit eivät tee kotikäyntejä. Jos siinä on asiaa soita maanantaisin.